

PODRÓŻNICY CZASU - KULTUROWY I KALENDARZOWY ATLAS ŚWIĄT

SCENARIUSZ ZABAWY

URZĄDZENIE

Tablica 4 pory roku

CEL ZABAWY

Kompleksowe zapoznanie dzieci z tradycjami kulturowymi i religijnymi wybranych świąt, nauką odczytywania czasu (zegar, plan tygodnia, kalendarz roczny), analizą zjawisk pogodowych oraz sezonowością przyrodniczą.

GRUPA WIEKOWA

~ 5-10 lat

(z możliwością stopniowania trudności dzięki regulowanej wysokości tablicy)

CZAS TRWANIA

60-75 min

(możliwość podziału na moduły lekcyjne)

MIEJSCE

Naukowy plac zabaw (przestrzeń na zewnątrz, wokół Tablicy 4 Pory Roku)

WPROWADZENIE

NARRACJA DLA DZIECI

„Witajcie, Młodzi Odkrywcy Czasu!
Czy zastanawialiście się kiedyś, jak to się dzieje, że święta przychodzą zawsze w swoim czasie? Dziś nasza specjalna Tablica 4 Pory Roku stanie się wehikułem czasu i stacją badawczą! Będziemy sterować wiatrem, przesuwać godziny, odkodowywać miesiące i sprawdzać, co ląduje na świątecznym stole. Zapnijcie pasy, bo przed nami podróż przez tradycje, pogodę i tajemnice kalendarza!”

PRZYGOTOWANIE STANOWISKA

- ☐ **Tablica 4 Pory Roku:** Czysta, gotowa do pracy, wszystkie elementy ruchome (obróćce, wskazówki) działają płynnie. Ustawiona na wysokości oczu dzieci.
- ☐ **Przygotowanie kart z nazwami i grafikami świąt:** Wielkanoc, Boże Narodzenie, Dzień Dziecka, Halloween, Andrzejkę, Walentynki, Dzień Matki.
- ☐ **Przygotowanie piktogramów** zadań przedświątecznych do planu tygodnia oraz masy mocującej.
- ☐ **Przygotowanie drobnych rekwizytów sensorycznych** (pisanka, piórko, suszony liść, bombka, sztuczny kwiatek).

AKTYWNOŚCI I EKSPERYMENTY

1

EKSPERYMENT ·

DETEKTYWI ŚWIĘTEJ GEOGRAFII CZASU

10 min

SKŁADNIKI / MATERIAŁY

- ☐ Karteczki ze świętami (Wielkanoc, Boże Narodzenie, Dzień Dziecka, Halloween, Andrzejkę, Walentynki, Dzień Matki).
- ☐ Środkowy kalendarz z 12 miesiącami oraz ruchoma wewnętrzna obręcz pór roku.
- ☐ Masa mocująca lub rzepy.

INSTRUKCJA

- Nauczyciel czyta krótką wierszowaną zagadkę-szyfr opisującą wybrane święto oraz obyczaje z nim związane.
- Dzieci odgadują nazwę święta, a wyznaczony „Detektyw Czasu” odnajduje właściwy miesiąc na okrągłym kalendarzu tablicy.
- Dziecko przesuwa obręcz pory roku tak, aby zsynchronizować ją z właściwym miesiącem, po czym przykleja karteczkę ze świętem.
- Grupa wspólnie weryfikuje poprawność, głośno wymawiając nazwę miesiąca oraz przypisaną porę roku.

CEL EDUKACYJNY

Kształtowanie umiejętności chronologicznego przyporządkowywania świąt i tradycji kulturowych do konkretnych miesięcy oraz pór roku.

2

EKSPERYMENT ·

METEOROLODZY ŚWIĘTYCH ZWYCZAJÓW

10 min

SKŁADNIKI / MATERIAŁY

- ☐ Mini stacja meteorologiczna umieszczona po lewej stronie Tablicy.
- ☐ Karty symboli pogody (śnieg, słońce, deszcz, wiatr, przymrozek).

INSTRUKCJA

- Nauczyciel wybiera jedno ze świąt umieszczonych na tablicy (np. Andrzejkę lub Wielkanoc) i krótko opisuje aurę pogodową towarzyszącą dawnym i współczesnym obrzędom.
- Uczestnik wciela się w rolę synoptyka i ustawia na stacji meteorologicznej wskaźniki temperatury, opadów i wiatru charakterystyczne dla danego święta.
- Dzieci dyskutują, jak przedstawiona pogoda wpływała na dawne zwyczaje (np. lany poniedziałek przy przymrozkach kontra ciepła wiosna).
- Grupa tworzy symboliczną prognozę pogody dla wybranego dnia świątecznego, dostosowując ruchome wskaźniki na tablicy.

CEL EDUKACYJNY

Zrozumienie wpływu zjawisk atmosferycznych i pór roku na powstawanie oraz przebieg tradycji obrzędowych.

3

EKSPERYMENT ·

EKO-SPIŻARNIA ŚWIĘTEJ UCZTY

10 min

SKŁADNIKI / MATERIAŁY

- ☐ Środkowa część kalendarza z ilustracjami sezonowych warzyw i owoców.
- ☐ Ilustracje/karty tradycyjnych potraw świątecznych (np. barszcz czerwony, zupa dyniowa, mazurek, ciasto z truskawkami).

INSTRUKCJA

- Nauczyciel prezentuje kartę z tradycyjną potrawą świąteczną (np. tartę z truskawkami na Dzień Matki lub zupę dyniową na Halloween).
- Dziecko analizuje składniki potrawy i odnajduje odpowiadające im sezonowe warzywa lub owoce na okrągłym kalendarzu tablicy.
- Uczestnik sprawdza, czy dany produkt dojrzewa w miesiącu, w którym obchodzimy to święto.
- Dzieci wyciągają wnioski na temat lokalnego i ekologicznego żywienia w kontekście tradycyjnej kuchni świątecznej.

CEL EDUKACYJNY

Budowanie świadomości proekologicznej poprzez łączenie tradycji kulinarnych z naturalnym cyklem dojrzewania zbiorów.

AKTYWNOŚCI I EKSPERYMENTY

4 EKSPERYMENT · ZEGAROWY RYTUAŁ DNIA I NOCY 10 min	
SKŁADNIKI / MATERIAŁY Klasyczny zegar z ruchomymi wskazówkami pośrodku Tablicy. Karty wydarzeń o określonej porze dnia (np. Pasterka – 24:00, Pierwsza Gwiazdka – 17:00, Śmigus-Dyngus – 08:00, Andrzejki – 20:00).	INSTRUKCJA 1.Nauczyciel podaje wydarzenie świąteczne ściśle związane z konkretną porą dnia lub nocy. 2.Wyznaczone dziecko podchodzi do zegara na tablicy i manewruje wskazówkami, ustawiając dokładną godzinę wydarzenia. 3.Grupa analizuje ułożenie wskazówek oraz porę roku i określa, czy o tej godzinie jest już ciemno, czy jeszcze świeci słońce. 4.Dzieci wspólnie odliczają czas i naśladują dźwięk zegara wybijającego świąteczną godzinę.
CEL EDUKACYJNY Doskonalenie umiejętności odczytywania czasu na zegarze analogowym w kontekście dobowego rytmu obchodzenia świąt.	
5 EKSPERYMENT · PRZEDŚWIĘTECZNY STRATEG – PLAN TYGODNIA 10 min	
SKŁADNIKI / MATERIAŁY Plan tygodnia na Tablicy. Piktogramy przygotowań (np. porządki, pieczenie ciasta, wysyłanie kart, odpoczynek, świętowanie).	INSTRUKCJA 1.Nauczyciel wybiera jedno święto (np. Boże Narodzenie lub Wielkanoc) i ogłasza wielki plan przygotowań trwający od poniedziałku do niedzieli. 2.Dzieci w małych zespołach ustalają harmonogram działań, przyporządkowując zadania do poszczególnych dni na planie tygodnia. 3.Ochotnik umieszcza piktogramy na tablicy, uzasadniając logiczną kolejność wykonywania prac przedświątecznych. 4.Grupa sprawdza, w który dzień tygodnia przypada kulminacyjny moment świętowania i podsumowuje organizację pracy.
CEL EDUKACYJNY Rozwijanie kompetencji organizacyjnych, myślenia przyczynowo-skutkowego oraz planowania czasu w perspektywie tygodniowej.	
6 EKSPERYMENT · ŚWIĘTA PO DRUGIEJ STRONIE GLOBU (KULTUROWY SYMULATOR) 15 min	
SKŁADNIKI / MATERIAŁY Tablica 4 Pory Roku (z pełnym wyposażeniem). Globus lub mapa świata. Karty „Święta na świecie” (np. Boże Narodzenie w Australii, Día de los Muertos w Meksyku, Hanuka, Holi).	INSTRUKCJA 1.Nauczyciel prezentuje kartę święta z innego zakątka świata i wskazuje ten kraj na globusie/mapie. 2.Dzieci odkrywają, że na półkuli południowej pory roku są odwrócone w stosunku do kalendarza europejskiego. 3.Wybrany uczestnik przedstawia obręcz tablicy na Lato, stację pogodową na upalne słońce, a zegar przesuwają o inną strefę czasową. 4.Grupa porównuje polskie zwyczaje z zagranicznymi, ucząc się szacunku do różnorodności kulturowej i religijnej na świecie.
CEL EDUKACYJNY Kształtowanie postawy tolerancji i otwartości wielokulturowej poprzez zrozumienie zależności geograficzno-klimatycznych.	

PODSUMOWANIE I REFLEKSJA

PYTANIA DLA DZIECI

- Które ze świąt, o których dziś rozmawialiśmy, wymaga najwięcej przygotowań w planie tygodnia i dlaczego?
- Dlaczego te same święta (np. Boże Narodzenie) mogą wyglądać zupełnie inaczej w Polsce, a inaczej w Australii?
- Jak zmienia się pogoda na naszej stacji pogodowej, gdy przechodzimy od Wielkanocy do Świąt Bożego Narodzenia?
- Dlaczego owoce i warzywa widoczne na kalendarzu są inne wiosną, a inne jesienią?
- Jak wskazówki zegara pomagają nam w organizacji świątecznego dnia?

PODKREŚLENIE WARTOŚCI

- ✦ **Głębokie rozumienie czasu** – integracja pojęć: godzina, dzień tygodnia, miesiąc, pora roku.
- ✦ **Otwartość wielokulturowa i religioznawcza** – poznanie zróżnicowanych tradycji polskich i światowych.
- ✦ **Świadomość ekologiczna i prozdrowotna** – rozumienie naturalnej sezonowości warzyw i owoców.
- ✦ **Umiejętność organizacji i sprawczość** – nauka planowania obowiązków i współpracy w grupie.
- ✦ **Myślenie analityczne i przyczynowo-skutkowe** – dostrzeganie powiązań między geografiami, pogodą a obyczajami ludzkimi.

POTRZEBNE AKCESORIA I DODATKI

- **Tablica 4 Pory Roku:** (z kompletem ruchomych elementów).
- **Zestaw zalaminowanych kart świąt** (Wielkanoc, Boże Narodzenie, Dzień Dziecka, Halloween, Andrzejki, Walentynki, Dzień Matki oraz warianty światowe).
- **Piktogramy przygotowań do planu tygodnia** (porządki, gotowanie, odpoczynek itd.).
- **Patafix / masa mocująca** do łatwego przyczepiania kart.
- **Globus lub szkolna mapa świata.**
- **Worek sensoryczny z rekwizytami świątecznymi.**

Eksperyment „Święta w Kapsule Czasu”

Zachęć dzieci do stworzenia własnej „Kapsuły Czasu danego Święta”. Użyjcie planu tygodnia na tablicy, aby wyznaczyć dzień, w którym dzieci włożą do pudełka rysunek przedstawiający ich wymarzone święto za 10 lat. Ustawcie zegar na tablicy na godzinę 12:00 jako symboliczny moment „zamknięcia kapsuły”. To wspaniałe ćwiczenie budujące wyobraźnię przestrzenną, pojęcie przyszłości oraz poczucie upływającego czasu!